

Sygn. akt V Pa 96/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Jacek Wilga (spr.)

Sędziowie: SSO Krzysztof Głowczyński, SSO Andrzej Marek

Protokolant star. sekr. sądowy Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2016 r. *w Legnicy*

na rozprawie

sprawy z powództwa B. P.

przeciwko Powiatowi (...)

o rentę wyrównawczą

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Lubinie IV Wydziału Pracy

z dnia 20 października 2016 r.

sygn. akt IV P 201/16

I. oddala apelację,

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 225 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym

SSO Andrzej Marek SSO Jacek Wilga SSO Krzysztof Głowczyński

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 października 2016 r. Sąd Rejonowy w Lubinie zasądził od strony pozwanej Powiatu (...) na rzecz powódki B. P. kwotę 4.094,17 zł tytułem renty uzupełniającej wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot:

- 921,39 zł od dnia 11 lipca 2016 r. do dnia zapłaty,

- 1.586,39 zł od dnia 11 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty,

- 1.586,39 zł od dnia 11 września 2016 r. do dnia zapłaty.

W pkt II wyroku Sąd I instancji zasądził na rzecz powódki od strony pozwanej kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a w pkt III – nakazał stronie pozwanej uiścić na rzecz Skarbu Państwa kwotę 205 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej, od uiszczenia której powódka była zwolniona.

Przedmiotem oceny Sądu I instancji było prawo powódki do renty uzupełniającej (w związku z chorobą zawodową) za okres od lipca do września 2016 r., w tym zasadność dokonanej przez stronę pozwaną rozwiązania umowy z dnia 13 maja 2015 r. Opierając się na treści tej umowy, przede wszystkim na jej § 1 ust. 4 oraz § 4, Sąd Rejonowy uznał, iż w sprawie nie doszło do skutecznego złożenia przez stronę pozwaną oświadczenia o rozwiązaniu umowy. W myśl § 1 ust. 1 ww. umowy strona pozwana zobowiązała się wypłacać powódce rentę wyrównawczą z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od dnia 1 kwietnia 2015 r. na stałe w kwocie 1.587,75 zł miesięcznie do czasu: a) zmiany kwoty renty przyznanej przez ZUS, b) zmiany wysokości osiąganych innych dochodów. W § 2 strony postanowiły, że przy ustalaniu wysokości renty zastosowane zostały zasady wynikające z art. 444 § 2 k.c., czyli przyjęto zarobki netto, jakie powódka osiągałaby pracując zawodowo bez uwzględnienia wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, pomniejszone o rzeczywistą kwotę netto renty przyznanej przez ZUS. W ust. 4 ww. umowy postanowiono, że korekta renty wypłaconej przez ZUS powoduje automatyczną korektę renty wyrównawczej przyplacanej powódce przez stronę pozwaną. Przy zastosowaniu ww. mechanizmu, po zmianie renty wypłaconej przez ZUS, strona pozwana od 1 marca 2016 r. obowiązana była wypłacać powódce rentę wyrównawczą w kwocie 1.586,39 zł. Przepis § 4 umowy stanowił zaś, że w razie zmiany okoliczności przyjętych za podstawę do wyliczenia świadczenia określonego w § 1 umowy, każda ze stron uprawniona jest do rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym, po uprzednim pisemnym powiadomieniu drugiej strony. Materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu I –instancyjnym wykazał, że do rozwiązania z powódką ww. umowy doszło po tym, jak powódka nie wyraziła zgody na nowe warunki umowy, w których renta wyrównawcza miała zostać dodatkowo pomniejszona o minimalne wynagrodzenie pracowników, które powódka mogłaby uzyskiwać, gdyby wykorzystywała posiadaną zdolność do wykonywania pracy z uwagi na to, że jest osobą tylko częściowo niezdolną do pracy. Renta wyrównawcza według nowej propozycji strony pozwanej wyniosłaby wówczas 275 zł miesięcznie zamiast aktualnej kwoty 1.586,39 zł. W ocenie Sądu I instancji, w rozpoznawanej sprawie nie nastąpiła jednak zmiana okoliczności, o których stanowił przepis § 4 umowy z dnia 13 maja 2015 r., tj. okoliczności przyjętych za podstawę do wyliczenia renty wyrównawczej powódki. W chwili bowiem zawierania ww. umowy powódka była już osobą częściowo niezdolną do pracy, czego strona pozwana miała pełną świadomość, a okoliczność ta nie uległa żadnej zmianie na przestrzeni ostatnich miesięcy, w szczególności od maja 2015 r. do czerwca 2016 r. W maju 2015 r. strony –zwierając umowę i wiedząc o częściowym stanie niezdolności do pracy powódki– w § 1 ust. 2 umowy przyjęły, że przy ustalaniu wysokości renty wyrównawczej będą brane pod uwagę wyłącznie zarobki netto, jakie osiągnęłaby powódka pracując zawodowo bez uwzględnienia wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, pomniejszone o rzeczywistą kwotę netto renty przyznanej przez ZUS. Strony nie ustaliły, mimo że miały taką możliwość, że przy kształtowaniu wysokości renty ma być brane pod uwagę najniższe wynagrodzenie pracowników, jakie powódka mogłaby osiągnąć, gdyby wykorzystywała posiadaną częściowo zdolność do pracy. Zdaniem Sądu Rejonowego, strony w ugodzie mogły ukształtować wysokość renty wyrównawczej oraz zasady jej wyliczenia w sposób odmienny od regulacji wynikającej z treści art. 444 § 2 k.c., w tym w sposób korzystniejszy dla powódki. A skoro tak uczyniły, a w sprawie nie doszło do zmiany okoliczności przyjętych za podstawę do wyliczenia świadczenia, nie było podstaw do rozwiązania umowy na mocy jednostronnego oświadczenia woli przez stronę pozwaną. Tym samym złożone powódce przez tę stronę oświadczenie z dnia 13 lipca 2016 r. nie mogło wywołać skutków prawnych, a umowę z dnia 13 maja 2015 r. uznać należało za nadal wiążącą. Dodatkowo, Sąd Rejonowy uznał, że w sprawie nie doszło do „zmiany stosunków”, o jakiej mowa w art. 907 § 2 k.c., a tylko taka zmiana daje podstawę do żądania zmiany wysokości renty lub czasu jej trwania. Powyższa „zmiana stosunków” musi zaś nastąpić po zawarciu umowy i musi być istotna. Strony zaś – przy użyciu tego roszczenia– nie mogą poprawiać błędów poprzednio zawartej umowy. Wskazując na powyższe, Sąd I instancji uznał, że sporna umowa w dalszym ciągu wiąże strony, a strona pozwana obowiązana jest do realizacji wypłat renty wyrównawczej zgodnie z warunkami tej umowy. Biorąc zaś pod uwagę, że od 1 marca 2016 r. wysokość renty wyrównawczej przysługującej powódce, zgodnie z automatyczną korektą wynikającą z § 1 ust. 4 umowy, wynosi 1.586,39 zł, w takiej właśnie wysokości przysługiwała powódce renta w miesiącu lipcu, sierpniu i wrześniu 2016 r. Po uwzględnieniu wypłaconej powódce w lipcu 2016 r. przez stronę pozwaną renty w kwocie 665 zł, do zapłaty za ten

miesiąc pozostała kwota 921,39 zł, a za miesiące sierpień i wrzesień 2016 r. renta w pełnej wysokości, tj. w kwocie 1.586,39 zł. Orzeczenie o odsetkach ustawowych Sąd Rejonowy oparł na treści art. 481 § 1 i § 2 k.c., a o kosztach zastępstwa procesowego i kosztach sądowych orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Wyrok powyższy w całości apelacją zaskarżyła strona pozwana, która zarzuciła naruszenie:

1. art. 442 § 2 k.c. w związku z art. 361 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, pomimo że z materiału dowodowego wynika, iż roszczenie powódki związane jest z rentą wyrównawczą, która nie może pozostawać bez związku ze szkodą oraz zachowaniem powódki, która wykorzystując ograniczoną zdolność do pracy winna podjąć aktywność w celu uzyskania wynagrodzenia;

2. art. 5 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na jego pominięciu w ustalonym w sprawie stanie faktycznym działania powódki polegającego na tym, że pomimo jedynie częściowej niezdolności do pracy nie podjęła jakiejkolwiek aktywności, aby uzyskać jakiejkolwiek dochody wykorzystując zachowaną zdolność do pracy oraz prezentowanie przez powódkę stanowiska, że woli pobierać rentę zamiast pracować, co stanowi czynienie ze swego prawa użytku, który jest sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa oraz z zasadami współżycia społecznego, a przez to nie powinno być przez Sąd uważane za wykonywanie prawa oraz nie powinno korzystać z ochrony;

3. art. 907 k.c. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na pominięciu dyspozycji art. 444 § 2 k.c., który określa zasady ustalenia roszczenia tzw. renty wyrównawczej;

4. art. 65 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie i dokonanie błędnej wykładni oświadczenia pozwanego o rozwiązaniu umowy i przyjęciu, że oświadczenie to było nieskuteczne, mimo że znajdowało oparcie w treści umowy, a także w zachowaniu powódki, która z jednej strony nie podejmowała żadnych starań, aby wykorzystać uszczuploną zdolność do pracy zarobkowej, a co więcej – naruszała zasadę współżycia społecznego, bowiem pomimo zdolności zarobkowych uznawała, że woli kosztem podatników (mieszkańców Powiatu (...)) pobierać rentę wyrównawczą;

5. art. 65 § 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i pominięcie, że przedmiotem umowy była wypłata renty wyrównawczej, o której mowa w art. 444 § 2 k.c., a zatem oświadczenia stron z treści umowy należy tłumaczyć z uwzględnieniem charakteru świadczenia, jak również i to, że zamiarem stron było właśnie określenie takiego celu umowy, na co wyraźnie strony wskazały § 1 ust. 2 umowy, a w konsekwencji zostały przez Sąd I instancji wyłącznie zastosowane normy prawne z art. 907 k.c. i art. 917 k.c.;

6. art. 56 k.c. poprzez jego niezastosowanie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego w sytuacji, gdy przedmiotem umowy było ustalenie świadczenia opartego o dyspozycję art. 444 § 2 k.c., które ma niewątpliwie charakter odszkodowawczy, a co za tym idzie norma prawna zawarta w dyspozycji tego przepisu nie może być pominięta;

7. art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd I instancji zeznań świadka A. L., z których wynikało, że powódka prezentowała stanowisko, że woli otrzymywać rentę wyrównawczą zamiast pracować, co powinno prowadzić do oceny zachowania powódki;

8. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez:

- niewskazanie norm interpretacyjnych, którymi kierował się Sąd I instancji przy ustalaniu, że dla określenia zasadności i wysokości renty wyrównawczej należy kierować się wyłącznie treścią umowy,

- brak należytego wyjaśnienia podstawy prawnej zasądzenia renty wyrównawczej w wysokości określonej w pkt 1 wyroku z pominięciem charakteru takiego roszczenia,

- niewyjaśnienie w treści uzasadnienia, w jaki sposób została określona (wyliczona) wysokość renty wyrównawczej;

9. art. 316 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że w przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki do zasądzenia na rzecz powódki renty wyrównawczej, której wysokość nie była przedmiotem badania w postępowaniu przed Sądem I instancji;

10. art. 232 k.p.c. poprzez nieudowodnienie przez powódkę wysokości żądanej renty wyrównawczej.

Podnosząc powyższe, strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów postępowania sądowego wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Lubinie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jej rzecz od strony pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd I instancji wydał trafne rozstrzygnięcie znajdujące uzasadnienie w całokształcie okoliczności sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów. Wbrew zarzutom podnoszonym w apelacji, Sąd I instancji zgromadził w sprawie wystarczający materiał dowodowy, a jego ocena nie narusza granic zastrzeżonych dla swobodnej oceny materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.). Sąd Okręgowy, aprobując w pełni te ustalenia, przyjmuje je za własne bez potrzeby szczegółowego ich przytaczania.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do oceny roszczenia powódki o rentę uzupełniającą za okres objęty pozwem w kontekście zapisów ugody z dnia 13 maja 2015 r. W ugodzie tej strony przewidziały rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy powódki w związku z chorobą zawodową oraz uregulowały sposób ustalania jej wysokości i wypłaty z zastosowaniem mechanizmu automatycznej korekty renty powiązanej z korektą renty wypłacanej przez ZUS (§ 1 ust. 1, 2 i 4 ugody k. 9). Zapisy ww. ugody są jasne i klarowne i nie budzą wątpliwości co do zakresu niezdolności do pracy, który ustalona ugodą renta miała powódce rekompensować. Wątpliwości nie budzi też, że w zawartej ugodzie strony przy ustalaniu wysokości renty nie przewidziały okoliczności w postaci konieczności wykorzystania przez powódkę zachowanej przez nią zdolności do pracy. Miały do tego zresztą pełne prawo. Uгода powyższa stanowiła bowiem wyraz ich woli. Okoliczność zaś, że aktualnie wola jednej ze stron uległa zmianie, nie daje podstaw do zmiany treści ugody. Nie ma ku temu żadnych podstaw prawnych. Słusznie w tym zakresie Sąd Rejonowy powołał się na treść art. 907 § 2 k.c., zgodnie z którym –jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie. W rozpoznawanej sprawie żadnej „zmiany stosunków” nie było. Przede wszystkim zmianie nie uległ stopień niezdolności do pracy powódki (niezdolność częściowa), który wiadomy był stronie pozwanej w momencie zawierania ugody w dniu 13 maja 2015 r. Okoliczność zaś, że strony korzystniej niż to wynika z treści art. 444 § 2 k.c. uregulowały sposób ustalenia wysokości renty wyrównawczej należnej powódce, w żadnej mierze nie stanowi podstawy do aktualnego wzruszenia ugody. Jak słusznie podkreślił Sąd I instancji, zmiana woli po jednej ze stron ugody co do określonych zapisów treści tej ugody czy też korygowanie ewentualnych błędów ugody nie może następować poprzez powództwo oparte na treści art. 907 § 2 k.c. (por. wyrok SN z dnia 30 stycznia 1976 r., III PR 151/75, Legalis nr 19245, wyrok SN z dnia 6 grudnia 2000 r., II UKN 125/00, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 365, uchwałę SN z dnia 18 października 1972 r., III PZP 25/72, OSNCP 1973 nr 3, poz. 38). Strona pozwana próbowała co prawda uchylić się od realizacji zawartej w dniu 13 maja 2015 r. ugody poprzez jej rozwiązanie z powołaniem się na § 4 ugody, jednakże –w ocenie Sądu Okręgowego– zabieg ten był nieskuteczny. Przepis powyższy bowiem przewidywał rozwiązanie ugody ze skutkiem natychmiastowym przez którąkolwiek ze stron „w razie zmiany okoliczności przyjętych za podstawę do wyliczenia świadczenia”, a –jak wykazał materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu I-instancyjnym– do zmiany takich okoliczności nie doszło. Strona pozwana bowiem od początku wiedziała, że powódka jest jedynie częściowo niezdolna do pracy, a zatem że ma możliwość wykorzystania zachowanej zdolności do pracy w celu zarobkowania. Skoro jednak zapisu o konieczności wykorzystania przez powódkę zachowanej zdolności do pracy nie zawarła w treści ugody, aktualnie błędu takiego nie może poprawiać

rozwiązując ugodę w oparciu o jej § 4, w szczególności gdy nie ma do tego podstaw określonych tym przepisem, tj. nie doszło do „zmiany okoliczności przyjętych za podstawę do wyliczenia renty”. Argumenty strony apelującej ww. okoliczności i ich oceny dokonanej prawidłowo przez Sąd I instancji nie były w stanie podważyć.

Dlatego też, w takim stanie rzeczy, Sąd Okręgowy, nie znajdując uzasadnionych podstaw do zmiany orzeczenia Sądu Rejonowego –w oparciu o treść art. 385 k.p.c.– apelację strony pozwanej oddalił, o czym orzekł w pkt I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 1 pkt 5 w zw. z § 2 pkt 3 i w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym po zmianie ww. rozporządzenia dokonanej rozporządzeniem z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 1667), mając na uwadze okoliczność, że apelacja wniesiona została po dniu 27 października 2015 r.

SSO Andrzej Marek SSO Jacek Wilga SSO Krzysztof Głowczyński